

Obsah / Inhalt

REGINA SMOLNIK		
Zum Geleit	11	
Úvodní slovo	12	
CHRISTIANE HEMKER		
Vorwort	13	
Předmluva	14	
KRYŠTOF DERNER		
Předmluva	15	
Vorwort	17	
PETR LISSEK A KRYŠTOF DERNER		
Cesta k archeologickému výzkumu středověkého hornictví v českém Krušnohoří a projekt ArchaeoMontan	20	
PETR LISSEK UND KRYŠTOF DERNER		
Der Weg zur archäologischen Erforschung des mittelalterlichen Bergbaus im böhmischen Erzgebirge und das Projekt ArchaeoMontan	24	
1. PŘÍRODNÍ PODMÍNKY A SÍDELNĚ-HISTORICKÝ KONTEXT STŘEDOVĚKÉHO HORNICTVÍ NA PŘÍSEČNICKU NATURRAUM UND SIEDLUNGSGESCHICHTLICHE ZUSAMMENHÄNGE DES MITTELALTERLICHEN BERGBAUS IN DER REGION PRESSNITZ	29	
PETR HRUBÝ		
1.1. Středověká těžba stříbronosných rud ve 13. a 14. století na českém území	31	
1.1.1. České stříbrnorudné hornictví v evropském kontextu ..	31	
1.1.2. V předvečer stříbrné horečky a nejasné počátky těžby polymetalických rud	32	
1.1.3. „Ingentes divicias ex auri et argenti fodinis“: Krušné hory, nebo stále Českomoravská vrchovina?	34	
1.1.4. Změny v organizaci hornictví na sklonku Přemyslovy vlády a otázka českých Krušných hor	35	
1.1.5. „Zlá léta“, „sběh ke Kutně“ a úpadek starých důlních středisek v první polovině 14. století	36	
1.1.6. Doly, hutě, krajina	37	
PETR HRUBÝ		
1.1. Mittelalterlicher Bergbau der silberhaltigen Erze im		
13. und 14. Jahrhundert auf böhmischem Gebiet ..	37	
1.1.1. Böhmischer Silberbergbau im europäischen Kontext	37	
1.1.2. Am Vorabend des Silberfiebers und unklare Anfänge der Gewinnung von polymetallischen Erzen	39	
1.1.3. „Ingentes divicias ex auri et argenti fodinis“: Erzgebirge, oder immer noch Böhmisches-Mährisches Erzgebirge?	42	
1.1.4. Änderungen in der Organisation des Bergwesens am Ende der Herrschaft von Ottokar II. und die Frage des böhmischen Erzgebirges	43	
1.1.5. „Böse Jahre“, „Zulauf zur Kutte“ und der Niedergang alter Bergzentren in der ersten Hälfte des 14. Jahrhunderts	44	
1.1.6. Bergwerke, Hütten und Landschaft	45	
PETR KOČÁR, LIBOR PETR A ROMANA KOČÁROVÁ		
1.2. Změny vegetace v hornickém revíru Přísečnice ...	47	
1.2.1. Úvod	47	
1.2.2. Historie výzkumu	47	
1.2.3. Zájmové území	47	
1.2.4. Metodika	48	
1.2.5. Výsledky a interpretace	49	
1.2.5.1. Černý Potok	49	
1.2.5.2. Dolina I	51	
1.2.5.3. Dolina II	53	
1.2.5.4. Kovářská	56	
1.2.5.5. Přísečnice	58	
1.2.5.6. Výsluní	59	
1.2.6. On site analýzy: Kremsiger a Starý zámek	63	
1.2.7. Antrakologická analýza milířů	64	
1.2.8. Diskuze – srovnání lokalit	64	
1.2.9. Závěr	66	
PETR KOČÁR, LIBOR PETR UND ROMANA KOČÁROVÁ		
1.2. Vegetationswandel im Bergrevier Preßnitz	67	
1.2.1. Einleitung	67	
1.2.2. Forschungsgeschichte	67	
1.2.3. Untersuchungsgebiet	67	
1.2.4. Methodik	68	
1.2.5. Ergebnisse und Interpretationen	69	
1.2.5.1. Černý Potok	69	
1.2.5.2. Dörnsdorf I (Dolina I)	69	
1.2.5.3. Dörnsdorf II (Dolina II)	71	

1.2.5.4.	Schmiedeberg (Kovářská)	71
1.2.5.5.	Preßnitz (Přísečnice)	72
1.2.5.6.	Sonnenberg (Výsluní)	73
1.2.6.	On site-Analysen: Kremsiger und Altes Schloss (Starý zámek)	74
1.2.7.	Anthrakologische Analyse der Kohlenmeiler	75
1.2.8.	Diskussion – Vergleich der Fundstellen	75
1.2.9.	Fazit	77

PETR BOHDÁLEK, VLADIMÍR ŠREIN A JAN BUDA

1.3.	Geologické poměry a ložiska přísečnické oblasti ..	79
1.3.1.	Úvod	79
1.3.2.	Geologická charakteristika Krušných hor	79
1.3.3.	Geologické poměry Přísečnicka	82
1.3.4.	Skarnová ložiska	82
1.3.4.1.	Severní skarnový pruh	84
1.3.4.1.1.	Kremsiger Gebirge	84
1.3.4.1.2.	Ostatní ložiska severního skarnového pruhu	86
1.3.4.2.	Skarny v oblasti kovářsko-halžské vrásky	87
1.3.4.2.1.	Důl Fischer	87
1.3.4.2.2.	Skarnová ložiska v oblasti Orpusu	87
1.3.4.2.3.	Ložisko Mědník (Kupferhügel)	88
1.3.4.2.4.	Skarny v oblasti Vysokého kamene (Hohenstein)	88
1.3.4.2.5.	Shrnutí	88
1.3.5.	Hydrotermální žilná ložiska s Ag mineralizací	89
1.3.5.1.	Přísečnice	90
1.3.5.2.	Vejprty	92
1.3.5.3.	Mědník	92
1.3.5.4.	Shrnutí	92

PETR BOHDÁLEK, VLADIMÍR ŠREIN A JAN BUDA

1.3.	Geologische Verhältnisse und Lagerstätten der Region Preßnitz	93
1.3.1.	Anleitung	93
1.3.2.	Geologische Charakteristik des Erzgebirges	93
1.3.3.	Geologische Verhältnisse der Region Preßnitz	95
1.3.4.	Skarnlagerstätten	96
1.3.4.1.	Nördlicher Skarnstreifen	97
1.3.4.1.1.	Kremsiger Gebirge	97
1.3.4.1.2.	Sonstige Lagerstätten des nördlichen Skarnstreifens ...	99
1.3.4.2.	Skarne im Gebiet der Schmiedeberg-Hals-Falte	100
1.3.4.2.1.	Grube Fischer	100
1.3.4.2.2.	Skarnlagerstätten im Gebiet des Orpus	100
1.3.4.2.3.	Lagerstätte Kupferhügel	101
1.3.4.2.4.	Skarne im Gebiet Hohenstein	101
1.3.4.2.5.	Zusammenfassung	102
1.3.5.	Hydrothermale Ganglagerstätten mit Ag-Mineralisierung	102
1.3.5.1.	Preßnitz	103
1.3.5.2.	Weipert	105
1.3.5.3.	Kupferberg	105

1.3.5.4.	Zusammenfassung	105
----------	-----------------------	-----

JÍŘÍ CRKAL

1.4.	Počátky vrcholně středověkého osídlení Krušných hor mezi Kadani a Přísečnicí	107
1.4.1.	Postup osídlení	107
1.4.2.	Nositelé kolonizace – král a šlechta	112
1.4.3.	Správní centra	115
1.4.4.	Závěr	117

JÍŘÍ CRKAL

1.4.	Die Anfänge der spätmittelalterlichen Besiedlung des Erzgebirges zwischen Kaaden und Preßnitz	118
1.4.1.	Siedlungsvorgang	118
1.4.2.	Landesausbauträger – der König und der Adel	122
1.4.3.	Verwaltungszentren	126
1.4.4.	Fazit	127

KRYŠTOF DERNER

1.5.	Středověké dolování v Krušných horách nad Kadani	129
------	---	-----

KRYŠTOF DERNER

1.5.	Mittelalterlicher Bergbau im Erzgebirge oberhalb von Kaaden	132
------	--	-----

2.	MONTÁNNĚ ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM MONTANARCHÄOLOGISCHE UNTERSUCHUNGEN	137
----	--	-----

JÍŘÍ CRKAL S PŘÍSPĚVKEM RENÉ KYSELÉHO

2.1.	Středověké hutnictví a hamernictví na Přísečnicku	139
2.1.1.	Úvod	139
2.1.2.	Přehled jednotlivých lokalit	139
2.1.2.1.	Hamerský potok – Dolina a Orpus	139
2.1.2.1.1.	Dolina	141
2.1.2.1.2.	Dolina – Hammerle	142
2.1.2.1.3.	Orpus – přehradní nádrž	143
2.1.2.1.4.	Orpus – Gabriela	144
2.1.2.1.5.	Orpus – Maria Trost	144
2.1.2.2.	Přísečnice – město Přísečnice, Kryštofovy Hamry a Schmalzgrube	145
2.1.2.2.1.	Přísečnice – okolí kostela sv. Mikuláše	146
2.1.2.2.2.	Přísečnice – Schöne Maria	147
2.1.2.2.3.	Přísečnice – místní část Na Dvoře	148
2.1.2.2.4.	Přísečnice – vrch Hájiště	148
2.1.2.2.5.	Kryštofovy Hamry	148
2.1.2.2.6.	Schmalzgrube	150
2.1.2.3.	Černá voda – Kovářská, Starý zámek, Pleil a Sorgental (Černý Potok), Jöhstadt – Schlössel	150

2.1.2.3.1. Kovářská	151	2.1.2.1.4. Orpus – Gabriela Zeche	192
2.1.2.3.2. Starý zámek (Altes Schloss)	153	2.1.2.1.5. Orpus – Maria Trost Zeche	192
2.1.2.3.3. Černý Potok – Pleil	153	2.1.2.2. Preßnitz (Přísečnice) – die Stadt Preßnitz (Přísečnice), Christophhammer (Kryštofovy Hamry) und Schmalzgrube	193
2.1.2.3.4. Černý Potok – Sorgental	154	2.1.2.2.1. Preßnitz – die Umgebung der Nikolauskirche	193
2.1.2.3.5. Jöhstadt – Schlössel	158	2.1.2.2.2. Preßnitz – Schöne Maria	194
2.1.2.4. Polava – Loučná, České Hamry a Vejprty	158	2.1.2.2.3. Preßnitz – Ortsteil Am Hofe (Na Dvoře)	195
2.1.2.4.1. Loučná	158	2.1.2.2.4. Preßnitz – Hegberg (Hájiště)	195
2.1.2.4.2. České Hamry	159	2.1.2.2.5. Christophhammer	196
2.1.2.4.3. Vejprty	159	2.1.2.2.6. Schmalzgrube	196
2.1.2.5. Malodolský potok – Dolní Halže a Perštejn	160	2.1.2.3. Schwarzwasser – Schmiedeberg (Kovářská), Altes Schloss (Starý Zámek), Pleil und Sorgenthal (Černý Potok), Jöhstadt – Schlössel	196
2.1.2.5.1. Dolní Halže	160	2.1.2.3.1. Schmiedeberg (Kovářská)	197
2.1.2.5.2. Perštejn	160	2.1.2.3.2. Altes Schloss	197
2.1.2.6. Prunéřovský potok – Hasištejn a Volyně	161	2.1.2.3.3. Černý Potok – Pleil	198
2.1.2.7. Místa bez vazby na vodní tok – Rusová a Horní Halže	161	2.1.2.3.4. Černý Potok – Sorgental	198
2.1.3. Výsledky archeologického a povrchového průzkumu lokality Starý zámek	162	2.1.2.3.5. Jöhstadt – Schlössel	200
2.1.3.1. Starý zámek I	164	2.1.2.4. Pöhlbach (Polava) – Böhmisch Wiesental (Loučná), Böhmisch Hammer (České Hamry) und Weipert (Vejprty)	200
2.1.3.1.1. Sondy a řezy	164	2.1.2.4.1. Böhmisch Wiesental	200
2.1.3.2. Starý zámek II	167	2.1.2.4.2. Böhmisch Hammer	200
2.1.3.2.1. Sondy	168	2.1.2.4.3. Weipert	201
2.1.3.3. Nálezový soubor	172	2.1.2.5. Kieselbach (Malodolský potok) – Unterhals (Dolní Halže) und Pürstein (Perštejn)	201
2.1.3.3.1. Keramika	172	2.1.2.5.1. Unterhals	201
2.1.3.3.2. Železné předměty	172	2.1.2.5.2. Pürstein	202
2.1.3.3.3. Sklo	175	2.1.2.6. Prunéřovský potok (Brunnersdorfer Bach) – Hassenstein (Hasištejn) und Wohlau (Volyňe)	202
2.1.3.3.4. Výmazy staveb a cihly	175	2.1.2.7. Orte ohne Bindung an den Wasserlauf – Reischdorf (Rusová) und Oberhals (Horní Halže)	202
2.1.3.3.5. Strusky	175	2.1.3. Ergebnisse der Oberflächenuntersuchung und der Ausgrabung an der Fundstelle Altes Schloss (Starý Zámek)	203
2.1.3.3.6. Kožené artefakty	177	2.1.3.1. Altes Schloss I	204
2.1.3.3.7. Dřevěné artefakty a dřevní odpad	177	2.1.3.1.1. Sondagen und Schnitte	204
2.1.3.3.8. Kosti (René Kyselý)	180	2.1.3.2. Altes Schloss II	206
2.1.3.3.9. Fauna	183	2.1.3.2.1. Sondagen	206
2.1.3.3.10. Archeobotanické analýzy	183	2.1.3.3. Fundgut	207
2.1.3.4. Výsledky povrchového průzkumu v bezprostředním okolí	184	2.1.3.3.1. Keramik	207
2.1.3.4.1. Nejblíží montánní relikty	184	2.1.3.3.2. Eisengegenstände	208
2.1.3.4.2. Vodní náhony	185	2.1.3.3.3. Glas	208
2.1.3.4.3. Milířiště	185	2.1.3.3.4. Gebrannter Baulehm und Ziegel	208
2.1.3.4.4. Doklady zemědělských aktivit	185	2.1.3.3.5. Schlacke	208
2.1.3.4.5. Staré komunikace a původ zpracovávaných rud	186	2.1.3.3.6. Lederartefakte	209
2.1.3.5. Starý zámek – shrnutí	187	2.1.3.3.7. Holzartefakte und -abfall	209
2.1.4. Závěrečné shrnutí	187	2.1.3.3.8. Knochen (René Kyselý)	210
		2.1.3.3.9. Fauna	210
		2.1.3.3.10. Archäobotanische Analysen	210
JIŘÍ CRKAL MIT EINEM BEITRAG VON RENÉ KYSELÝ			
2.1. Mittelalterliches Hütten- und Hammerwesen	189		
2.1.1. Einleitung	189		
2.1.2. Übersicht der einzelnen Fundstellen	190		
2.1.2.1. Hammerlebach (Hamerský potok) – Dörnsdorf (Dolina) und Orpus (Mezilesí)	190		
2.1.2.1.1. Dörnsdorf	190		
2.1.2.1.2. Dörnsdorf – Hammerle	191		
2.1.2.1.3. Orpus – Staubecken	192		

2.1.3.4.	<i>Ergebnisse der Prospektion in unmittelbarer Umgebung</i>	212	2.2.7.3.2.	Stavební kování	289
2.1.3.4.1.	<i>Die benachbarten montanen Relikte</i>	212	2.2.7.3.3.	Doklady využívání koňské síly	291
2.1.3.4.2.	<i>Kunstgräben</i>	212	2.2.7.3.4.	Zemědělské nářadí	295
2.1.3.4.3.	<i>Meilerplätze</i>	212	2.2.7.3.5.	Řemeslnické nástroje a militária	295
2.1.3.4.4.	<i>Belege von Agraraktivitäten</i>	212	2.2.7.3.6.	Mobiliář usedlosti a osobní vybavení	295
2.1.3.4.5.	<i>Alte Verbindungen und der Ursprung der verarbeiteten Erze</i>	213	2.2.7.3.7.	Bliže neurčené výrazné nálezy	297
2.1.3.5.	<i>Altes Schloss – Zusammenfassung</i>	214	2.2.7.4.	Předměty z barevných kovů	297
2.1.4.	<i>Zusammenfassung</i>	215	2.2.7.5.	Předměty ze skla (Eva Černá, Šárka Křížová)	297
			2.2.7.6.	Předměty z kamene	298
			2.2.7.7.	Metalurgický a kovářský odpad (Kryštof Derner, Vladimír Šrein)	299
	KRYŠTOF DERNER S PŘÍSPĚVKY JIŘÍHO CRKALA, EVY ČERNÉ, PETRA KOČÁRA, ROMANY KOČÁROVÉ, ROMANA KŘIVÁNKA, ŠÁRKY KŘÍŽOVÉ, RENÉHO KYSELÉHO A VLADIMÍRA ŠREINA		2.2.7.7.1.	Strusky	299
2.2.	Hornické sídliště na Kremsigeru	217	2.2.7.7.2.	Klejt	301
2.2.1.	Poloha a název (Jiří Crkal)	217	2.2.7.7.3.	Arsen-niklové slitky (tzv. míšeň)	303
2.2.2.	Těžené rudy	218	2.2.7.7.4.	Měď	303
2.2.3.	Historie těžby na Kremsigeru (Jiří Crkal, Kryštof Derner)	220	2.2.7.7.5.	Kamínek	304
2.2.4.	Strategie a průběh výzkumu	223	2.2.7.7.6.	Nátavy na keramice	304
2.2.5.	Nedestruktivní výzkum	229	2.2.8.	Ekofakty	307
2.2.5.1.	Geodeticko-topografický průzkum	229	2.2.8.1.	Zvířecí kosti (René Kyselý)	307
2.2.5.2.	Geofyzikální průzkum (Roman Křivánek)	231	2.2.8.2.	Analýza uhlíků (Petr Kočár, Romana Kočárová)	315
2.2.5.2.1.	Podmínky měření	231	2.2.9.	Radiokarbonová datace	316
2.2.5.2.2.	Metody	233	2.2.10.	Výsledky výzkumu	316
2.2.5.2.3.	Příklady výsledků	234	2.2.10.1.	Rozsah a uspořádání sídliště	316
2.2.5.2.4.	Zhodnocení efektivity a výsledků průzkumu	239	2.2.10.2.	Domy	319
2.2.5.3.	Průzkum detektorem kovů	240	2.2.10.3.	Obyvatelé	324
2.2.5.4.	Mikrosondáže a vrtý	240	2.2.10.4.	Těžba, úprava rud, prubířství, otázka hutnictví	324
2.2.6.	Odkryv	242	2.2.10.5.	Datace	327
2.2.6.1.	Domy	242	2.2.10.6.	Kremsiger jako město?	327
2.2.6.2.	Stratigrafie, rozsah osídlení	253			
2.2.6.3.	Vodní kanál	257		KRYŠTOF DERNER MIT BEITRÄGEN VON JIŘÍ CRKAL, EVA ČERNÁ, PETR KOČÁR, ROMANA KOČÁROVÁ, ROMAN KŘIVÁNEK, ŠÁRKA KŘÍŽOVÁ, RENÉ KYSELÝ UND VLADIMÍR ŠREIN	
2.2.6.4.	Těžba	257	2.2.	Die Bergbausiedlung auf Kremsiger	329
2.2.6.5.	Úprava rud suchou cestou	260	2.2.1.	Lage und Benennung (Jiří Crkal)	329
2.2.6.6.	Pyrotechnologická zařízení a jejich geochemická analýza	261	2.2.2.	Gewonnene Erze	330
2.2.7.	Artefakty	265	2.2.3.	Geschichte des Bergbaus auf Kremsiger (Jiří Crkal, Kryštof Derner)	330
2.2.7.1.	Keramika	265	2.2.4.	Strategie und Verlauf der Untersuchungen	332
2.2.7.1.1.	Keramické řady a třídy	265	2.2.5.	Nichtdestruktive Untersuchung	334
2.2.7.1.2.	Typy nádob	280	2.2.5.1.	Geodätisch-topografische Untersuchung	334
2.2.7.1.3.	Okraje	283	2.2.5.2.	Geophysikalische Untersuchung (Roman Křivánek)	335
2.2.7.1.4.	Dna, ucha	285	2.2.5.2.1.	Messbedingungen	335
2.2.7.1.5.	Výzdoba	285	2.2.5.2.2.	Methoden	335
2.2.7.1.6.	Technologické stopy	286	2.2.5.2.3.	Beispiele der Ergebnisse	336
2.2.7.1.7.	Datace sídliště jako celku podle keramiky	287	2.2.5.2.4.	Auswertung der Effektivität und der Untersuchungsergebnisse	337
2.2.7.1.8.	Otázka keramických skupin a výrobních okruhů	288	2.2.5.3.	Metalldetektoruntersuchung	338
2.2.7.2.	Mazanice	288	2.2.5.4.	Mikrosondagen und Bohrungen	338
2.2.7.3.	Předměty ze železa	289	2.2.6.	Freilegung	338
2.2.7.3.1.	Hornické nástroje	289			

2.2.6.1. Häuser	339	2.2.10.6. Der Kremsiger als Stadt?	377
2.2.6.2. Stratigrafie, Siedlungsumfang	342		
2.2.6.3. Wasserkanal	344		
2.2.6.4. Bergbau	344		
2.2.6.5. Erzaufbereitung auf trockenem Wege	345		
2.2.6.6. Pyrotechnologische Einrichtungen und ihre geochemische Analyse	346		
2.2.7. Artefakte	349		
2.2.7.1. Keramik	349		
2.2.7.1.1. Keramische Warenarten	349		
2.2.7.1.2. Gefäßtypen	351		
2.2.7.1.3. Ränder	354		
2.2.7.1.4. Böden, Henkel	355		
2.2.7.1.5. Verzierungen	355		
2.2.7.1.6. Technologische Spuren	355		
2.2.7.1.7. Datierung der Siedlung entsprechend der Keramik ..	356		
2.2.7.1.8. Frage der keramischen Gruppen und Produktionsumkreise	356		
2.2.7.2. Brandlehm	357		
2.2.7.3. Eisengegenstände	357		
2.2.7.3.1. Bergwerkzeuge	358		
2.2.7.3.2. Baubeschläge	358		
2.2.7.3.3. Belege der Ausnutzung der Pferdekraft	359		
2.2.7.3.4. Landwirtschaftliches Gerät	360		
2.2.7.3.5. Handwerkszeug und Militaria	360		
2.2.7.3.6. Mobiliar des Gehöfts und persönliche Ausstattung	361		
2.2.7.3.7. Nicht näher bestimmbare herausragende Funde	361		
2.2.7.4. Gegenstände aus Buntmetall	361		
2.2.7.5. Glasgegenstände (Eva Černá, Šárka Křížová)	361		
2.2.7.6. Steinobjekte	362		
2.2.7.7. Metallurgischer und Schmiedeabfall (Kryštof Derner, Vladimír Šrein)	362		
2.2.7.7.1. Schlacke	362		
2.2.7.7.2. Bleiglätte	363		
2.2.7.7.3. Arsen-Nickel-Gusskuchen (sog. Speise)	364		
2.2.7.7.4. Kupfer	364		
2.2.7.7.5. Stein	365		
2.2.7.7.6. Keramikanschmelzungen	365		
2.2.8. Ökofakten	366		
2.2.8.1. Tierknochen (René Kyselý)	366		
2.2.8.2. Analyse der Holzkohlen (Petr Kočár, Romana Kočárová)	367		
2.2.9. Radiokarbondatierung	367		
2.2.10. Ergebnisse der Untersuchung	368		
2.2.10.1. Umfang und Aufbau der Siedlung	368		
2.2.10.2. Häuser	371		
2.2.10.3. Einwohner	374		
2.2.10.4. Bergbau, Erzaufbereitung, Probierwesen, Frage des Hüttenwesens	374		
2.2.10.5. Datierung	377		
		Jiří CRKAL A KRYŠTOF DERNER	
2.3. Stopy dalšího hornického osídlení	381		
2.3.1. Středověký těžební a sídelní areál v poloze Goldloch, k. ú. Černý Potok (Jiří Crkal)	381		
2.3.1.1. Pojmenování Goldloch a jeho vztah k lokalitě	381		
2.3.1.2. Povrchový průzkum. Objekty, popis a interpretace ..	381		
2.3.1.3. Sondy	382		
2.3.1.4. Nálezový soubor	383		
2.3.1.4.1. Keramika	383		
2.3.1.4.2. Předměty ze železa	384		
2.3.1.4.3. Struska	384		
2.3.1.4.4. Uhlíky	384		
2.3.1.4.5. Minerály	384		
2.3.1.5. Radiokarbonová datace	384		
2.3.1.6. Staré komunikace	384		
2.3.1.7. Štoly a další důlní aktivity v okolí	384		
2.3.1.8. Shrnutí	385		
2.3.2. Sídliště stopy na Vysokém kameni (Hohensteinu), k. ú. Dolní Halže (Jiří Crkal, Kryštof Derner)	385		
2.3.2.1. Poloha a historie	385		
2.3.2.2. Popis sondy	386		
2.3.2.3. Nálezy hmotné kultury	386		
2.3.2.3.1. Keramika	386		
2.3.2.3.2. Zvířecí kosti	386		
2.3.2.4. Radiokarbonová datace	386		
2.3.2.5. Shrnutí	387		
2.3.3. Skutečná nebo zdánlivá absence dalších hornických sídlišť? (Kryštof Derner)	387		
		Jiří CRKAL UND KRYŠTOF DERNER	
2.3. Weitere Bergbausiedlungsspuren	388		
2.3.1. Mittelalterlicher Bergbau und das Siedlungsareal in der Lage Goldloch, Gem. Mk. Černý Potok (Jiří Crkal)	388		
2.3.1.1. Der Name Goldloch und seine Beziehung zur Lokalität	388		
2.3.1.2. Oberflächenuntersuchung – Objekte, Beschreibung und Interpretation	388		
2.3.1.3. Schnitte	389		
2.3.1.4. Funde	389		
2.3.1.4.1. Keramika	389		
2.3.1.4.2. Metallgegenstände	389		
2.3.1.4.3. Schlacke	390		
2.3.1.4.4. Holzkohle	390		
2.3.1.4.5. Mineralien	390		
2.3.1.5. Radiokarbondatierung	390		
2.3.1.6. Alte Kommunikationen	390		
2.3.1.7. Stollen und weitere bergbauaktivitäten in der Gegend ..	390		
2.3.1.8. Zusammenfassung	390		

2.3.2.	<i>Siedlungsspuren auf dem Hohenstein (Vysoký kámen), Katastergebiet Unterhals (Dolní Halže) (Jiří Crkal, Kryštof Derner)</i>	391
2.3.2.1.	<i>Lage und Geschichte</i>	391
2.3.2.2.	<i>Beschreibung des Schnittes</i>	391
2.3.2.3.	<i>Funde</i>	391
2.3.2.3.1.	<i>Keramik</i>	391
2.3.2.3.2.	<i>Tierknochen</i>	391
2.3.2.4.	<i>Radiokarbondatierung</i>	392
2.3.2.5.	<i>Zusammenfassung</i>	392
2.3.3.	<i>Tatsächliche oder scheinbare Absenz weiterer Bergbausiedlungen? (Kryštof Derner)</i>	392

VLADIMÍR ŠREIN

2.4.	Análýzy strusek	395
2.4.1.	Úvod	395
2.4.2.	Metodika	395
2.4.3.	Výsledky podle jednotlivých lokalit	397
2.4.3.1.	Černý Potok a Dolina	397
2.4.3.2.	Prísečnice – Schöne Maria I a II	398
2.4.3.3.	Kremsiger	400
2.4.3.4.	Rusová	402

VLADIMÍR ŠREIN

2.4.	Analyse der Schlacken	408
2.4.1.	Einleitung	408
2.4.2.	Methodik	408
2.4.3.	Ergebnisse nach einzelnen Lokalitäten	408
2.4.3.1.	Černý Potok und Dolina (Dörnsdorf)	408
2.4.3.2.	Preßnitz – Schöne Maria I und II	409
2.4.3.3.	Kremsiger	410
2.4.3.4.	Rusová (Reichsdorf)	411

3. EDICE PÍSEMNÝCH PRAMENŮ EDITION DER SCHRIFTLICHEN QUELLEN 413

MICHAELA BALÁŠOVÁ A IVONNE BURGHARDT

3.1.	Neznámá listina z roku 1339 jako nejstarší písemný doklad o těžbě stříbra v českém Krušnohoří	415
------	--	-----

3.1.1.	Úvod	415
3.1.2.	Okolnosti vydání listiny	416
3.1.3.	Příjemci listiny – páni ze Šumburka	417
3.1.4.	Předmět listinného privilegia	418
3.1.5.	Závěr	421

MICHAELA BALÁŠOVÁ UND IVONNE BURGHARDT

3.1.	Eine unbekannte Urkunde aus dem Jahr 1339 als ältester schriftlicher Nachweis von Silberbergbau im böhmischen Erzgebirge	421
3.1.1.	Einleitung	421
3.1.2.	Historischer Kontext der Urkundenausstellung	422
3.1.3.	Die Empfänger der Urkunde – die Herren von Schönbürg	423
3.1.4.	Inhalt des urkundlichen Privilegs	424
3.1.5.	Fazit	425
3.1.6.	Edice / Edition	426

JITKA STESSL

3.2.	Pramenná základna referenčního území	429
3.2.1.	Úvod	429

JITKA STESSL

3.2.	Quellen des Referenzgebietes	430
3.2.1.	Einleitung	430
3.2.2.	Edice / Edition	431

Závěrem	447
Schlusswort	450

Přílohy / Anhang

Literatura / Literatur	455
Slovníček odborných výrazů	471
Fachwörterbuch	479
Seznam zkratk / Abkürzungsverzeichnis	489
Soupis obrázků / Abbildungsnachweis	491
K tématu ArchaeoMontan od roku 2011 vyšlo / Zu dem Thema Montanarchäologie sind seit 2011 erschienen	493